

СТАНОВИЩЕ

От

полковник доцент доктор Димитър Стефанов ТАШКОВ, заместник-началник на Военна академия “Георги С. Раковски” по учебната и научната част, с адрес: гр. София, кв. Полигона, бл. 6, вх. А, ет. 5, ап. 19. домашен телефон: 02/8 76 80 12, GSM +359/0888 498976, служебен телефон 02/92 26 503,

e-mail: d_tashkov@abv.bg

dimitarstashkov@gmail.bg

d.tashkov@armf.bg

на дисертационния труд на **Анна Веселинова Караденчева**

на тема: **„УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО-ВОЕННОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПРИ ХУМАНИТАРНИ ОПЕРАЦИИ“**

представен за придобиване на образователната и научната степен „Доктор“

по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)“, в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, от областта на висше образование 3 „Социални, стопански и правни науки ”

2017 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Гражданско-военното сътрудничество е историческа потребност. То е необходима константа за успешното реализиране на целите по оказване на хуманитарна помощ, ликвидиране на последствията, нормализиране на обществения живот и възстановяването на държавността. За да бъде осъществено е необходимо използването на подходяща концептуална рамка, която да разглежда гражданско-военното сътрудничество не само от позицията на въоръжените сили, а и от тази на всички останали участници.

Заложената обща логика на изследването е чрез разкриване на обществено наложилите се схващания за държавността да се постави фундаментална рамка на хуманитарните операции. При това с отчитане на динамиката на обществените отношения, фокусът да се превключи от схващане за държавност, през хуманитарни форми във военен контекст за нейното отстояване, до практическо реализиране на гражданско-военното сътрудничество.

Актуалност на проблема

Актуалността на темата произтича от потребността от симбиоза между трите стълба на държавността, подложена на изпитания в условия на криза, влияеща се от липсата на актуална национална концепция за гражданско-военно сътрудничество и произтичащата практика на заимстване на готови модели за неговото реализиране.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд.

Съдържанието на дисертационния труд е оформено в увод, три глави, заключение, общи изводи и препоръки. Формулирани са научни и приложни приноси. Приложени е списък с използваната литература. Съдържанието на приложенията допълва и подкрепя идеите, издигнати в основната част.

Използвани са 117 източници на информация. Сред тях са национални и международни нормативни документи, монографии, студии и научни статии на български и английски език. Авторът е използвал и практическия опит, натрупан от чуждестранните офицери, по време на обучението си за повишаване на следдипломната квалификация в Defence Institute of International Legal Studies, Newport, USA.

В уводът е обоснована актуалността на темата на дисертацията, формулирани са: целта, основните задачи, работната теза, методология на изследванията, обекта и предмета на изследването, както и ограниченията и допусканията.

Основното съдържание е разработено в три глави.

В Първа глава „Измерение на усещането за държавност“ е направен обзор по литературни източници, описващи концепциите за държавност, ситуациите, в които тя трябва да се възстановява, както и правно-нормативната ѝ рамка, с цел да се анализира съвременното усещане за държавност. Тази глава **поставя въпроса** „Доколко държавата може да бъде персонализирана в съзнанието на гражданина?“ като се достига до извода, че човекът е тази величина, чрез която държавността може да бъде усетена. Предлага се твърдението, че държавността се изразява в степента на проявена хуманност към личността на отделния човек и се поставя акцент върху сигурността като основна функция на държавата. Анализират се ситуациите, в които държавността може да бъде разрушена, както и заплахите, които могат да доведат до хуманитарна криза. Посочени са основните характеристики на хуманитарната криза, които налагат задействането на интернационалната „политика на солидарност“ в лицето на хуманитарната помощ. Разгледани са същността и принципите на хуманитарната помощ, като са изведени различните видове хуманитарна помощ, определящи се от спецификата на създалата се криза. Изследвана е архитектурата на правно-нормативната рамка на държавността, нормативната база, регламентираща въоръжените сили на Република България като основен елемент на държавността и законовата уредба при бедствия и кризи.

В резултат на изследването са формулирани 7 (седем) извода, които показват степента на решаването на първа научноизследователска задача.

Във Втора глава „Хуманитарни операции“ са разгледани схващанията и оперативния дизайн за този вид операции, видовете хуманитарни операции и техните особености. Анализирано е използването на въоръжените сили при хуманитарни операции съгласно нормативните уредби на ООН, НАТО и Република България.

Доказва се, че необходимостта от провеждането на хуманитарни операции с използване на въоръжените сили е показател за ситуация, в която държавността е нефункционираща и е наложително нейното възстановяване. Следователно за целите на дисертационния труд **се възприема теза, че хуманитарните операции с участие на въоръжените сили представляват операции за възстановяване на държавността.**

За целите на дисертационния труд се предлага **нова класификация на хуманитарните операции**, в която последните се разделят на четири основни вида според спецификата на хуманитарната криза и необходимата хуманитарна помощ. Изследвана е нормативната база на ООН, НАТО И Република България за провеждане на хуманитарни операции с участието на въоръжени сили, въз основа на която се достига до извода, че в доктринално отношение хуманитарните операции трябва да се систематизират като отделен вид оперативна област.

Направените 5 (пет) извода, показват решаването на втората научноизследователска задача.

В Трета глава „Усъвършенстване на гражданско-военното сътрудничество при хуманитарни операции“ са изведени седем основополагащи принципа на гражданско-военното сътрудничество в хуманитарни операции, на базата на които се усъвършенства методологията за гражданско-военното сътрудничество. Същите принципи са залегнали и в основите на предложените структури на гражданско-военно сътрудничество. Предложена е актуализирана и отговаряща на променящата се среда за сигурност програма за подготовка на структурите и техния личен състав. Акцентирано е върху обновяване на съдържанието на образователните програми, подготовката на формиранията, обученията в национални специализирани центрове, международни дейности, както и особености при планиране на компютърно подпомагани учения. 4 (четирите) извода, показват резултатите от решаването на третата научноизследователска задача.

Направените 7 (седем) общи изводи освен, че доказват постигането на целта на дисертационния труд, се явяват и направления за обединяване на усилията за съгласуване на управленската дейност, за оптимално използване на наличните ресурси и способности, в областта на гражданско-военното сътрудничество.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала.

В дисертационният труд и Автореферата към него са посочени 5 (пет) приноса, от тях 2 (два) с научно значение и 3 (три) научно-приложни. Приемам приносите в посочените направления.

На докторанта бих препоръчал да бъде по-прецизен при формулирането на приносите. Резултатите от изследването са налице, но не са представени достатъчно убедително. Въпреки това, приносите са напълно достатъчни за придобиване на ОНС „доктор“ от докторанта.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд.

Научните приноси в дисертационния труд определям като доразвиване (обогатяване) на съществуващи научни постижения.

Резултатите от изследването са приложими при усъвършенстване на правно-нормативната рамка на гражданско-военното сътрудничество на

Република България, при усъвършенстването на концептуални и доктринални документи, използвани в Българската армия, подготовката на процедури за ГВС при кризи от невоенен характер на територията на Република България, както и за подготовката на специалисти по ГВС.

Приемам, че приносите в дисертационния труд са лично дело на докторанта.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторство.

Докторантът Анна Веселинова Караденчева е представила 3 (три) публикации по дисертационния труд. Всички са авторски. И трите публикации в голяма степен отразяват и популяризират изследванията по дисертационния труд.

Нямам съвместни публикации с докторанта.

6. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта.

В представения за рецензиране дисертационен труд е посочен списък с използваната литература. Авторката е използвала 117 заглавия. Сред тях са национални и международни нормативни документи, монографии, студии и научни статии на български и английски език. Госпожа Караденчева е използвала и практическия опит, натрупан по време на обучението си в Defense Institute of International Legal Studies, Newport, USA.

Като количество литературните източници са достатъчни за изследванията по темата.

7. Оценка на автореферата.

Автореферата отговаря на изискванията. Отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд. Прави впечатление, че приложенията са интегрирани в автореферата, което придава завършен вид на разработката.

8. Критични бележки и въпроси.

Освен посочените до тук бележки, може да се посочи, че част от изводите са прекалено кратки и не обобщават извършените изследвания (7^{ми} извод от първа глава).

Имам следните въпроси към докторанта:

1. Отговаря ли изградената структура за ГВС в министерството на отбраната на съвременните изисквания?

2. Кой да ръководи и как следва да се организират структурите за ГВС в държавните ведомства и организации?

Посочените критични бележки не омаловажават резултатите от изследването, но оставят впечатление за недовършена работа.

Препоръчвам на докторанта при следващи разработки да има предвид посочените бележки.

9. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение.

Имам лични впечатления от докторанта Анна Веселинова Караденчева. Познавам я сравнително добре, в рамките на съвместната ни работа във Военна академия „Г. С. Раковски“. За качествата на докторанта мога да съдя и по представения ми за рецензиране научен труд и автореферата към него. На тази основа мога да изразя становище, че госпожа Караденчева (Анева) има възможности и афинитет към научна работа.

10. Заключение.

В заключение мога да изразя мнение, че представения за рецензиране дисертационен труд и автореферата към него, въпреки посочените критични бележки, отговаря на изискванията на регламентиращите документи.

Посочените от автора и приети от мен приноси показват добро изследване и постигнати достатъчни резултати, за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

11. Оценка на дисертационния труд.

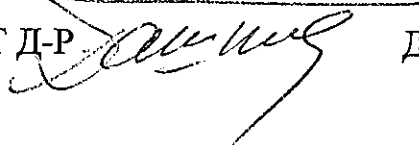
На основата на изложеното до тук, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема: „**Усъвършенстване на гражданско-военното сътрудничество при хуманитарни операции**“, с автор Анна Веселинова Караденчева.

Предлагам на научното жури да вземем решение и на Анна Веселинова Караденчева да ѝ бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „**Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)**“, в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, от областта на висше образование 3 „Социални, стопански и правни науки“.

23. 04. 2017 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

ПОЛК. ДОЦЕНТ Д-Р

ДИМИТЪР ТАШКОВ